

בני בכורי VS בנים אתם

Are We the Oldest Child or the Only Child?

פרשת ראה תשע"ח

קהילת רינת ישראל
ירד אלישע גינזברג

א. קושיות

❖ Question #1 – Are We the בכור of the Family or the Only Child in the Family?

1) דברים פרשת ראה פרק יד פסוק א

בָּנִים אַתֶּם לִיקְנוֹק אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְדוּ וְלֹא תִשְׁמְרוּ קִרְוָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמֵת

2) שמות פרשת שמות פרק ד פסוק כב

וְאָמַרְתָּ אֶל פְּרַעֲזֵה כֹה אָמַר יְקְנוֹק בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל

3) משנה מסכת אבות פרק ג משנה יד

הוא (ר"ע) היה אומר **חביב אדם שנברא בצלם** חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם **חביבין ישראל שנקראו בנים** למקום חבה יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום שנאמר (דברים י"ד) בנים אתם לה' אלהיכם **חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה** חבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם שנאמר (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזובו

❖ Question #2 – What Does it Mean to be "ישראל"?

4) בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק א

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ

5) רש"י בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק א

בראשית ברא - אין המקרא הזה אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל בשביל התורה שנקראת (משלי ח כב) ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו (ירמיה ב ג) ראשית תבואתו

6) ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק בראשית פרשת נח

והיו עשרה דורות מאדם ועד נח לתקן כל פגם קלוקל אדם הראשון ולהתברר בכל המדות ואז בדור המבול היה ראוי למתן תורה כמו שאמרנו במדרש רבה (שמות רבה ל', ג) ובוזוה"ק (ח"ג רט"ז ב) והיה אז נפש משה רבינו כמו שנרמז בשגם גימטריא משה.

ב. הקדמות

❖ 1. What's the Purpose of Creation?

❖ 2. מקבלי התורה = "ישראל"

7) רמב"ן בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק א

וכוונתם זו, שמלת בראשית תרמוז כי בעשר ספירות נברא העולם (עיין ספר יצירה א יד), ורמז לספירה הנקראת חכמה שבה יסוד כל, כענין שנאמר (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, היא התרומה והיא קדש, אין לה שיעור למיעוט התבוננות הנבראים בה, וכאשר ימנה אדם עשר מדות ויפריש אחת מעשר רמז לעשר ספירות. יתבוננו החכמים בעשירית וידברו בה, והחלה מצוה יחידה בעיסה תרמוז לזה. **וישראל שנקראו ראשית היא כנסת ישראל, המשולה בשיר השירים לכלה, שקראה הכתוב בת ואחות ואם, וכבר בא להם זה במדרש (שהש"ר ג כא) בעטרה שעטרה לו אמו (שם ג יא), ובמקומות רבים. וכן וירא ראשית לו דמשה, יסברו כי משה רבינו נסתכל באיספקלריא המאירה (יבמות מט ב) וראה ראשית לו, ולכן זכה לתורה**

8) מדבר שור (ר' קוק) דרוש יא

נראה ששמו אל בריאת העולם שתי תכליות, התורה וישראל. ונראה שכונו באמרם התורה כפי מש"כ שיעקר התורה הוא צורה שבה כלול ג"כ כח הבריאה ברצונו ית"ש, אבל היא חשובה מאד בפ"ע כשלא יצאה לפעול בכחה, מ"מ כל דבר שיש בו ענין פעולה בכח הוא יותר שלם כשמוציא אל הפועל שלמותו. א"כ מצד חשיבות התורה רצה השי"ת להשלימה שתוציא שלמותה אל הפועל ממש, וזה שנברא העולם "בשביל התורה", שתוציא התורה ג"כ בפועל את השלמות שבה בכח, ותצא לאור ע"י היצירה. אבל עוד תכלית אחת נמצא לבריאה, והיא למען טובו ית' כדי שיהיו נמצאים המקבלים את טובו בתכלית השלמות, וזהו "בשביל ישראל", שהם ראויים לקבל את עומק הטוב מידו. ועל פי אלה שתי המטרות הכוללות בנוי' שלמות האדם, בקיום התורה ותלמודה, והישרת המדות. כי לענין התכלית האחת שהיא בשביל התורה, כדי להשלים את התורה, אין השלמתה השלמה אמתית כ"א כשנמצאים בבריות הולכים ע"פ דרכה, ועושים מצותיה, ולומדים אותה לשמה

ג. מהלך נפלא בהיסטורי מאת הרמח"ל

❖ אדם, נח, אברהם

9) אדיר במרום (רמח"ל) עמ' כט – לא (במהדורת סורוצקין)

כי עד אברהם לא הבדיל הקב"ה אומה בין האומות, והיה חפץ שיתוקן כל העולם כשוה. ותראה עוד, שמאברהם ויצחק הוצרך עוד לצאת עשו וישמעאל, וזה היה תיקון. משא"כ בתחלה שהיה ראוי שכל היוצא יהיה טוב. ועוד תראה, שאברהם קיים כל התורה כולה (קרושין פ"ב), ודבר זה לא נאמר באדם ומתושלח תנח. ועתה אפרש כל אלה הדברים באר היטב בס"ד.

הנה האדם כשנברא לא היתה בו זוהמא כלל. ולא היה לו אלא להעלות

העולמות למדרגה העליונה, והיינו להשלים התיקון שהתחיל המאציל ית"ש. ואז היה היצירה מתוקן, וכל רע חזר לטוב, כמו שעתיד להיות בסוף התיקון. כי אור הקדושה היה גובר, והיה נעשה התיקון של: נוגה כאור תהיה (חבקוק ג, ד), כי היתה נשאר כל הבריאה בקדושה בלי שום טומאה כלל. ועיין פירוש זה הענין לקמן בפירוש: אורחא דפלגותא דשערי'. וזה הטעם שלא נצטוו אדה"ר בתרי"ג מצות, כי זה סוד העבודה למטה בסוד ז"א. אבל דרך אדה"ר לא כך היתה, אלא להשיג הקדושה הבאה אליו בהתגברות גדול, עד יום השבת, והיה די שלא ימנע לה. ואז רוב הקדושה היה מקדשו לגמרי, שאפילו בחי' היצירה יהיה טוב מאד, והיה העולם נתקן מיד, וזה בסוד א"א המשפיע רוב הקדושה ומתקן לז"א עצמו. אך בז"א שצריך לתקן דרך שם, צריך טורח גדול ומעשה רב בסוד התרי"ג מצות. ותרע שהבהמות שבזמן אדה"ר קודם החטא, היו במדרגות בני אדם עתה, וזה סוד: אנו כחמורים, ולא כחמורו של ר' פנחס בן יאיר (שבת קיב:). וזה כי אדם כבר אמרתי לא היה לו לטרוח, אלא תיקונו בסוד ע"ק להשיג הקדושה הגדולה. והבהמות היו להם לעבוד האדם ולטרוח בסוד התרי"ג, וזה היה תיקון הז"א. ואחר כך ירד האדם למדרגת בהמה, ואז נצטוו בתרי"ג מצות, והוא סוד: נמשל כבהמות נדמו (תהלים מט, יג). והוא סוד: מותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הכל. והוא סוד: אדם להבל דמה (תהלים קמד, ד), ולא: דומה, ועוד אפרש לך זה לקמן.

ונמצא שמחשבת המאציל ית"ש היתה, שיוכל לתקן העולם בראשונה רק בסוד קבלת הקדושה, ובסוד זה ברא את האדם. וכשחטא, הנה נפגם בזוהמא. ועכ"ז הקב"ה היה רוצה לתקנו סוף סוף על ידי כמה גלגולים. כי אותם הנשמות שהיו כלולות בו היו מתגלגלים בעשרה דורות, ולא ציום התורה, אלא היה רוצה שבכח הגלגול יהיה תיקון הנשמות, בכח המיתה שסובלים. ועל ידי הגלגול עצמו, שהוא התהפכות משרש לשרש, מתחת מקור אחד אל תחת מקור אחר, בסוד ד' חיות המרכבה, כמבואר בתיקון ס"ח בארוכה. והיה חפץ לתקנם מאותה הזוהמא שנרבקה בהם, והכל בכח רוב אור הקדושה. ולכן לא נצטוו בתורה, כי עדיין היה התיקון ראוי להם רק בסוד אור הקדושה, אם לא היו מונעים, ולכן היה

להם ימים ארוכים. ובאמת הכל נמשך בסוד א"א. והיה להם להשיג מדריגות רבות של הקדושה ברוב ימיהם בחכמה רבה, עד שבכל זה יהיו מתקנים. וסוף הכל היה בימי נח, שהיה ממש כמו סוד משיח, שבו היו נחים מן הגלגול, ובו היה יכול לתקן העולם ברוב הקדושה כנ"ל. ובפרט בשש מאות שנה, שהוא סוד מ"ש הזוהר: שבת"ר יתפתחון תרעין דחכמתא (זח"א קי"ז). כי באותו הזמן נגלה אור גדול מאד שהיה יכול לתקן כל העולם. והוא סוד אור הגנוז שגילה להם ז' ימים, ואם אז לא היו מונעים היה נתקן הכל. וכיון שלא רצו כי החזיקו בטומאה, אז אדרכא זה האור הגדול עשה להם ענין שבירת הכלים ממש, שלא יוכל לסבול האור ונפלו, והוא סוד המכול. והנה מדרגת האדם נפגמה מיד בחטאו, אלא שהקב"ה היה רוצה לתקנו כ"י דורות, ולא נתקן המדרגה שלו כל העשרה דורות. וגם נח לא נתקן הרבה כי חטא ביין, והקב"ה רצה לתקנו בעשרה דורות ולא נתקן. ואז נתקן העולם בדרך אחר.

וטוד הענין, כי האדם היה המדרגה ראשונה לתיקון הקלוקל וכן נח, ולא זה ולא זה יכול לתקן. אז נלקח דרך תיקון אחר והוא דרך אברהם, שאי אפשר עוד לתקן ברוב ההארה, אלא צריך הטורה, וירדו הדברים למדרגת ז"א, והיא המדרגה שהגיע שם אדם בחטאו, בסוד: אדם כר נמשל כבהמות נדמו כנ"ל. ועתה צריך להפריד הזוהמא לצד אחר, כי כבר נכללה בגוף באמת, וצריך לפנותה למקום אחר, והקדושה תתקן בין כך ובין כך במקומה, עד שאחר כך תתקן גם הס"א כפותה תחת הקדושה, בסוד: גרים גרורים (ע"ז כד). אבל בתחלה צריך הבודלה בסוד: ויבדל אלהים בין האור ובין החשך (בראשית א, ד). ואחר כך קשר, בסוד: ויהי ערב ויהי בקר כו', וכבר נתפרש זה בארוכה במקום אחר, ולכן אברהם התחיל לשמור התורה, ונקצרו הימים בסוד ז"א, והיה התיקון בסוד הטורה והעמל של המצות. וגם יצא ממנו ישמעאל, ומיצחק עשו, להוציא הזוהמא. ואחר כך יצאו ישראל מיעקב, עד ימות המשיח שיתוקן כל העולם. גם אז התחיל הגלות, בסוד: בת גלים (ישעיה י, ל) — בת גולים (פסדר"כ פי"ג), שכך היה צריך להתקן השכינה בזה הדרך שלמטה מצד ז"א, והוא סוד ה' זעירא דהבראם (בראשית ב, ד).

10) נחמיה פרק ט פסוק ז

אָמַר הוּא יְקַנֵּן הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוּ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשִׁמְתָם שְׁמוֹ אַבְרָהָם

11) דרך חיים על אבות (מהר"ל) פרק ה משנה יז

ויש לומר ג"כ כי מה שאמר כל אהבה שאינה תלויה בדבר אינה בטילה לעולם, בא להודיע תקות ובטחון ישראל בגלות, שאי אפשר שתהיה האהבה בטילה לעולם, שהרי האהבה שהש"י אהב ישראל לא היתה תלויה בדבר כלל ומאחר שאין האהבה תלויה בדבר אין האהבה בטילה. ודבר זה נראה כי הכתוב אומר (שם י"ב) ויאמר ד' אל אברם לך מארצך וגו', והקשה הרמב"ן ז"ל בפירושו החומש כי לא ספר הכתוב מעלת אברהם וצדקתו שבשביל אותו צדקות הגיע אליו הדבור ואמר לך מארצך וגו' וראוי היה שיקדים תחלה מעלת אברהם וצדקתו, אבל שיאמר לך וגו' ולא הזכיר עדיין מעלת אברהם וצדקתו הוא דבר חסר כי למה נגלה אליו הדבור ועדיין לא ידענו מעלתו. והנה תראה כי נגלה הדבור לנח וכתב לפני זה ונח מצא חן בעיני ה' ואח"כ כתב שנגלה אליו הדבור, ואצל אברהם שהיה אפשר לספר עליו צדקות הרבה למה לא כתב לפני זה צדקתו. ופירשנו הטעם כי אברהם הוא ראש יחוסינו ובו היה הבחירה אשר בחר הש"י בישראל כדכתיב (נחמ"ט ט') אתה האלהים אשר בחרת באברם וגו', ואם כתב תחילה צדקות אברהם היה עולה על דעת אדם שבביל צדקות אברהם בחר בו ובזרעו אחריו והיה אהבה תלויה בדבר הוא הצדקות, ועכשיו שבניו אינם צדיקים בטלה האהבה, אבל עתה שלא הקדים לומר צדקות אברהם, ור"ל לא שבביל שום צדקות בחר באברהם ובזרעו רק שבחר באברהם ובזרעו מצד עצמם ולא שבביל דבר שהיה אפשר לומר שכאשר בטל אותו דבר בטלה האהבה, ופירשנו זה במקום אחר כי זה דבר עדות נאמנה מאוד ואין להאריך

12) קהלת פרק ד פסוק יב

וְאִם יִתְקַפוּ הָאֶחָד הַשָּׁנִים יַעֲמְדוּ נְגִדוֹ וְיִחְזוּט הַמְשָׁלָשׁ לֹא בַמְהֵרָה יִצְטַק

13) רמב"ן פרשת לך-לך פרק יב פסוק ו

ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם - אומר לך כלל תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול, הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה, ואמרו (תנחומא ט) כל מה שאירע לאבות סימן לבנים, ולכן יאריכו הכתובים בספור המסעות והפירת הבארות ושאר המקרים, ויחשוב החושב בהם כאלו הם דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים ללמד על העתיד. כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלשת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא לזרעו

❖ גלות מצרים – כדי לבנות עם ישראל

14) בראשית פרשת לך לך פרק טו

(יג) וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדַע תְּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:
(יד) וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִכִי וְאַחֲרָי כֹּן יֵצְאוּ בְרַקֶּשׁ גָּדוֹל

15) דברים פרשת ואתחנן פרק ד פסוק כ, לד

(כ) וְאַתֶּם לָקַח יְקַנֵּן וַיּוֹצֵא אֶתְכֶם מִכּוּר הַבְּרִזָּל מִמִּצְרַיִם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם נְחֻלָּה כְּיוֹם הַזֶּה
(לד) או הִנֵּסָה אֱלֹהִים לְבֹא לְקַחַת לוֹ גּוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמִסַּת בָּאֲתוֹת וּבְמִפְתָּיִם וּבְמִלְחָמָה וּבְיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעוֹ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לְכֶם יְקַנֵּן אֱלֹהִיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ

16) דרך ה' (רמח"ל) חלק ד פרק ח אות א

כי הנה עד יציאת מצרים היו ישראל מעורבים בשאר האומות גוי בקרב גוי, וביציאתם נאלו ונבדלו. והנה עד אותו הזמן היו כל בחינות גופות בני האדם חשוכות בחושך וזוהמא שהיו מתגברים עליהם, וביציאה נבדלו ישראל ונמצאו גופותם ליטהר ולהזדמן לתורה ולעבודה

❖ עשרה מכות – בריאה חדשה של "ישראל"

17) ישעיהו פרק יט פסוק כב

נגף יקנך את מצרים נגף נרפוא ושובו עד יקנך ונפתר להם ורפאם

18) זוהר כרך ב (שמות) פרשת בא

תנא רבי חזקיה כתיב (שם יט) ונגף יי' את מצרים נגוף ורפא, נגוף למצרים ורפא לישראל

19) פסיקתא זוטרנא (לקח טוב) שמות פרשת וארא פרק ט אות יג

ויאמר ה' אל משה השכם בבקר. על כל מכה ומכה שהביא הקב"ה על המצריים, לא היה משה רבינו הולך אלא על פי הגבורה, יבואו עשרה מאמרות של עשר מכות, ויפרעו מפרעה ומן המצריים, שרצו לשעבד עם ישראל, שבעבורם נברא העולם בעשרה מאמרות

20) שית יצחק (ר' יצחק אייזיק חבר) דרוש לפרשת בשלח עמ' רסה

ומעתה תשוב ותראה עוד ענין נפלא במ"ש שמאז שיצאו ישראל ממצרים ונבחרו לו יתברך לעם אז נשרשו ישראל ונכנסו ברשות השכינה, הנהגה העליונה השולט על כל דרכי הטבע... וזה התחיל בחצי ליל ט"ו של ניסן שהחודש הזה הוא ראשון לישראל, שאף על פי שהעולם נברא בתשרי שלכן תשרי התחלת השנה, אינו אלא בסידורו הטבעי שנברא כך מתחילה, אבל מניסן היה התחלת סדור הבריאה ע"י השגחה נבדלת ע"פ התורה והמצוות שלכן מלכי ישראל מניסן (ר"ה ד' ב) ומלכי אוה"ע מתשרי

❖ התכלית של יצ"מ היא כדי לקבל את התורה

21) ספר החינוך מצוה שן - מצות ספירת העומר

משרשי המצוה על צד הפשט, לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל, וכמו שכתוב [ירמיהו ל"ג, כ"ה] אם לא בריתי יומם ולילה וגו'. והיא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו התורה בסיני ויקיימוה

❖ הגמר לחילוק בין ישראל ואוה"ע

22) תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ב עמוד ב

אומרים לפניו: רבש"ע, כלום נתת לנו ולא קיבלנו? ומי מצי למימר הכי? והכתי': ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו, וכתוב: אלוה מתים יבוא וגו', מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן? א"ר יוחנן: מלמד שהחזירה הקב"ה על כל אומה ולשון ולא קבלוה, עד שבא אצל ישראל וקבלוה!

23) דרך ה' חלק ב פרק ד אות ה

ואולם חסד גדול עשה הקדוש ברוך הוא עם כל האומות, שתלה דינו עוד עד זמן מתן התורה, והחזיר את התורה על כולן שיקבלוה, ואם היו מקבלות אותה - עדיין היה אפשר להן שיתעלו ממדרגתן השפלה, וכיון שלא רצו - אז נגמר דינן לגמרי, ונסתם השער בפניהן סיתום שאין לו פתיחה, ואך זה נשאר לכל איש ואיש מן הענפים בפרטיהם, שיתגייר בעצמו וייכנס בבחירתו תחת אילנו של אברהם אבינו

24) רבינו בחיי שמות פרק יא פסוק ב

ומה שהזכיר לשון 'רעהו' ו'רעותה' [גבי המצריים, כדכתיב 'וישאלו איש מאת רעהו'], יראה לי שקודם מתן תורה היו כל הבריות חברים כאחד. אבל לאחר מתן תורה שהחזיר הקב"ה את התורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה עד שקבלוה ישראל, יצאו כל האומות מן האחוזה והריעות, ונשאר השם הזה בעם ישראל בלבד שנקראו אחים ורעים למקום

35) קובץ הערות – ביאורי אגדות יב:ה (ר' אלהנן ווסרמן)

"בנים אתם לה" (דברים יד:א). ומבואר מזה דאתם קרויים בנים ולא אומות העולם, כדדייק בגמ' (יבמות סא.) מקרא דאדם אתם ולא הן קרויין אדם. וקשה מהכח' (שמות ד:כב), 'בני בכורי ישראל', דמשמע שגם אומות העולם קרויין בנים, אלא שאינן בכורים... והיה אפשר לומר דהתם איירי קודם מתן תורה, אבל בשעת מתן תורה, שהחזירה על כל האומות ולא קיבלוה, ורק ישראל קיבלוה, נתחדשה הלכה שיצאו מכלל בנים לגמרי

26) דעת תבונות (רמח"ל) ס' קנח

ומה שיש לנו לדעת עוד, שאף על פי שישראל כבר מוכנים הם מצד עצמם להיות לעבודתו ית', וגם הם פועלים בעצמם שלא בהכרח כלל, כמו שביארנו, אמנם כח העבודה עצמה אינו ניתן להם אלא מידו ית', וזה מה שנתן להם בשעת מתן תורה, ומה שמקיים ומחדש לכל אחד ואחד תמיד.

ותראי כי זה מה שעשה האדון ב"ה לישראל בהר סיני, שהנה לא נתן להם שם התורה כולה במעמד ההוא, אבל היתה הכנה כוללת לכל עבודת המצוות, כי אז השלים להם תחילה כל העיטורים והמעלות הראויים לאדם העשוי לעבוד את יוצרו, שבתחילה נשפל מעלתו להיות עלול ליצר הרע, כמו שביארנו, ואז נמשל כבהמות נדמה. ובבואם אל הר סיני, נתן להם האדון ב"ה כל היקר המגיע להם להשתלם במציאותם, להיות להם כח להיות משרתים אותו. ואז קירבם אליו באהבה, שהוא ענין (הגדה של פסח), "קרבתנו לפני הר סיני", וכך מה שאנו אומרים בכל יום, "וקרבתנו לשמך הגדול" וגו', והדביקים אליו באהבתו, ואז נתן להם תחילה הכח לשמור כל מצוותיו, ושמעשיהם בעבודתו יעשו הפרי הטוב המצטרף לתיקון הבריאה, והוא מה שכתוב (שמות יט, ו), "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש".

❖ אומות העולם אחר מתן תורה

27) הערות מר' חיים פרידלנדר על דרך ה' (שם)

בזה יובן מאמרם (שבת ד' פט) "הר סיני – הר שירדה שנאה לגוים עליו" ששם קיבלו הגוים את השנאה לישראל בגלל שהם מרגישים שבו נחתם גורלם שלא תוכל תכלית הבריאה לצאת מהם, והוא חש שהוא טפל לישראל ולכן הם שונאים את עם ישראל

❖ לעתיד לבוא – חוזר להיות משפחה אחת

28) אורות ישראל (ר' קוק) פרק ה אות יא

ראויה היא האנושיות שתתאחד כולה למשפחה אחת, וחדלו אז כל התגרות וכל המדות הרעות היוצאות מחילוקי עמים וגבולותיהם. אבל העולם צריך להעידון התמציתי, שהאנושיות משתכללת על ידו בעושר הצביונים המיוחדים של כל אומה. וזה החסרון תשלים כנסת ישראל, שתכונתה היא כמין אוצר רוחות גדול הכולל בקרבו כל כשרון וכל נטית רוח עליונה. ובמילואה הגמור של כנסת ישראל יהיה שמור בעולם, ביחוד ע"י קישורה עם כל העולם כולו, כל הטוב שיוצא מפלוגת עממים, ושוב לא ימצא כל צורך בהתפלגות הממשית, והיו כל העמים הכלליים חטיבה אחת, ועל גביהם בתור אוצר קדוש, ממלכת כהנים וגוי קדוש, סגולה מכל העמים, כאשר דבר ד'.

(29) קהלת רבה (וילנא) פרשה ג אות א

לכל זמן ועת לכל חפץ, זמן היה לו לאדם הראשון שיכנס לגן עדן שנא' (בראשית ב') ויניחהו בגן עדן, וזמן היה לו שיצא משם, שנאמר (שם/בראשית/ג') ויגרש את האדם וגו', זמן היה לו לנח שיכנס לתיבה, שנאמר (שם/בראשית/ז') בא אל התבה וגו', וזמן היה לו לצאת, שנאמר (שם/בראשית/ח') צא מן התבה וגו', זמן היה לאברהם שינתן לו המילה, שנאמר (שם/בראשית/י"ז) ואתה את בריתי תשמור, וזמן היה לבניו להמול מהן שימולו בשני מקומות אחת במצרים ואחת במדבר, שנאמר (יהושע ה') כי מולים היו כל העם היוצאים וגו', ועת לכל חפץ תחת השמים זמן היה שתנתן התורה לישראל

ד. השורש של כח התשובה היא מבנים אתם לה' אלוֹקֵיכֶם

(30) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לו עמוד א

האי מיבעי לכתניא: בנים אתם לה' אלהיכם, בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים - אתם קרוים בנים, באתם קרוים בנים, אין אתם נוהגים מנהג בנים - אין אתם קרוים בנים, דברי ר' יהודה; רבי מאיר אומר: בין כך ובין כך אתם קרוים בנים, שנאמר: בנים סכלים המה

(31) שו"ת הרשב"א חלק א סימן קצד

ואע"ג דרבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה הכא רבי מאיר קראי קדייק.

(32) ספר נצח ישראל (מהר"ל) פרק יא

וקאמר רבי מאיר, לא זה בלבד שנקראו "בנים" כאשר הם סכלים, ופירוש "סכלים" כאשר הם נעדרים החכמה אשר ראוי שיהיה להם, ובשביל העדר קנין החכמה אין ראוי שיתבטל מהם שם "בנים". כי כאשר הם חוטאים בשגגה, שלא יבינו בשביל העדר החכמה, לא יסולק שם "בנים". אבל אינם פושעים שיהיו מזידים יודעים את רבונם ועם כל זה חוטאים. ועל זה אמר כי עוד יותר מזה, שגם כאשר הם פושעים במזיד נקראים אל השם יתברך "בנים", שנאמר "בנים לא אמן". הרי אף שהאב הוא מוכיח ומלמד ומזהיר את בניו, ויודעים הבנים את אביהם, ועם זה אין אמון בהם, מכל מקום שם "בנים" עליהם. ולא זה בלבד, אלא אף אם דביקים לגמרי בעבודה זרה, ויוצאים במעשיהם מן הקב"ה להיות דביקים באלהי נכר, ובדבר זה היה ראוי לומר שיתבטל שם "בנים" אשר הם מצטרפים אל השם יתברך כמו צירוף הבן אל אביו, ועל זה אמר שגם בענין זה נקראו "בנים" אל השם יתברך. וכל זה מפני כי אין שייך בטול לענין זה אשר נקראו ישראל "בנים", כי שם "בנים" מצד אשר השם יתברך הוא עלה להם, כמו האב שהוא עלה אל הבן, והוא מצד עצמו של האב, ודבר זה אין שינוי לו בכל חטא אשר יעשו, תהיה החטא מה שהוא, שכל חטא שהוא הסרה מן השם יתברך - הכל הוא מצד העלול. אבל מצד כי הוא יתברך עלה להם, דבר זה הוא מצד אמיתת עצמו

(33) בני יששכר מאמרי השבתות מאמר ט - מעלות וסגולות שבת

והרמ"ע ז"ל דבר בקדשו מזה [מאמר חיקור דין ח"ב פי"א], וכתבו קדמונינו טעם בזה, להיות איפסק הלכתא מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול [כתובות י"א], ואם כן לא מהני תשובה על פי דיני התורה, אבל ישראל נקראו בנים אתם לדי' אלקיכם והוא למו אב ואב שמחל על כבודו כבודו מחול [קידושין לב א] על כן מהני תשובה לישראל

(34) תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ז עמוד ב

וא"ר יהושע בן לוי: לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, שנאמר: מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים וגו'.